

HENKIVAKUUTUSVAJE SUOMESSA

ETLAN TUTKIMUS, 10.5.2022

Henkivakuutusvaje Suomessa – suuruusluokan arviointia yksilöaineistolla

Olli Ropponen, Tero Kuusi,
Tarmo Valkonen

Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos ETLA

10.5.2022

Johdanto

- Tutkimuksessa tarkastellaan
 - 1) **Yksityistä ja julkista kuolemanvaraturvaa** (erityisesti henkivakuutuksia)
 - 2) Kuolemasta aiheutuvia rahallisia (netto)**menetyksiä**
 - 3) Näiden erotuksena muodostuvaa **vakuutusvajetta**
- Vakuutusvajeen mittaaminen ei ole yksiselitteinen asia
 - Riippuu mitkä kaikki kuolemasta aiheutuvat menetykset huomioidaan
 - Pyritään valottamaan vakuutusvajeen suuruusluokkaa
- Vastataksemme määrittelyn haasteeseen tehdään **useita eri tarkasteluja**
 - Huomioidaan: a) kotitalouden tulonmenetys, b) kulutuksen muutos, c) kuolleen henkilön jäljelle jättämä varallisuus, d) lakisääteiset perhe-eläkkeet ja e) vapaaehtoiset riskihenkivakuutukset
- Erityisen kiinnostuksen kohteena **väestöryhmien** väliset erot
- Tarkasteluja sekä **henkilön** että **henkilön kotitalouden** ominaisuuksien mukaan

Aineisto

- Käytetty aineisto koostuu kahdenlaisista tiedoista
 - 1) Tilastokeskuksen **henkilö-** ja **kotitaloustiedoista** (Suomen väestö)
 - Henkilön ikä, sukupuoli, siviilisääty, tulotaso ja koulutus
 - Henkilön kotitalouden koko ja asuinpaikka
 - 2) Vakuutusyhtiöiden **riskihenkivakuutustiedoista**
 - Yksilötason tietoja riskihenkivakuutusten vakuutussummista vuosilta 2018 – 2020
 - Kattaa noin 70 % riskihenkivakuutusmarkkinoista
- Kansainvälisestäikin katsottuna ainutlaatuinen aineisto
 - Mahdollistaa tarkemmat ja laadukkaammat tarkastelut

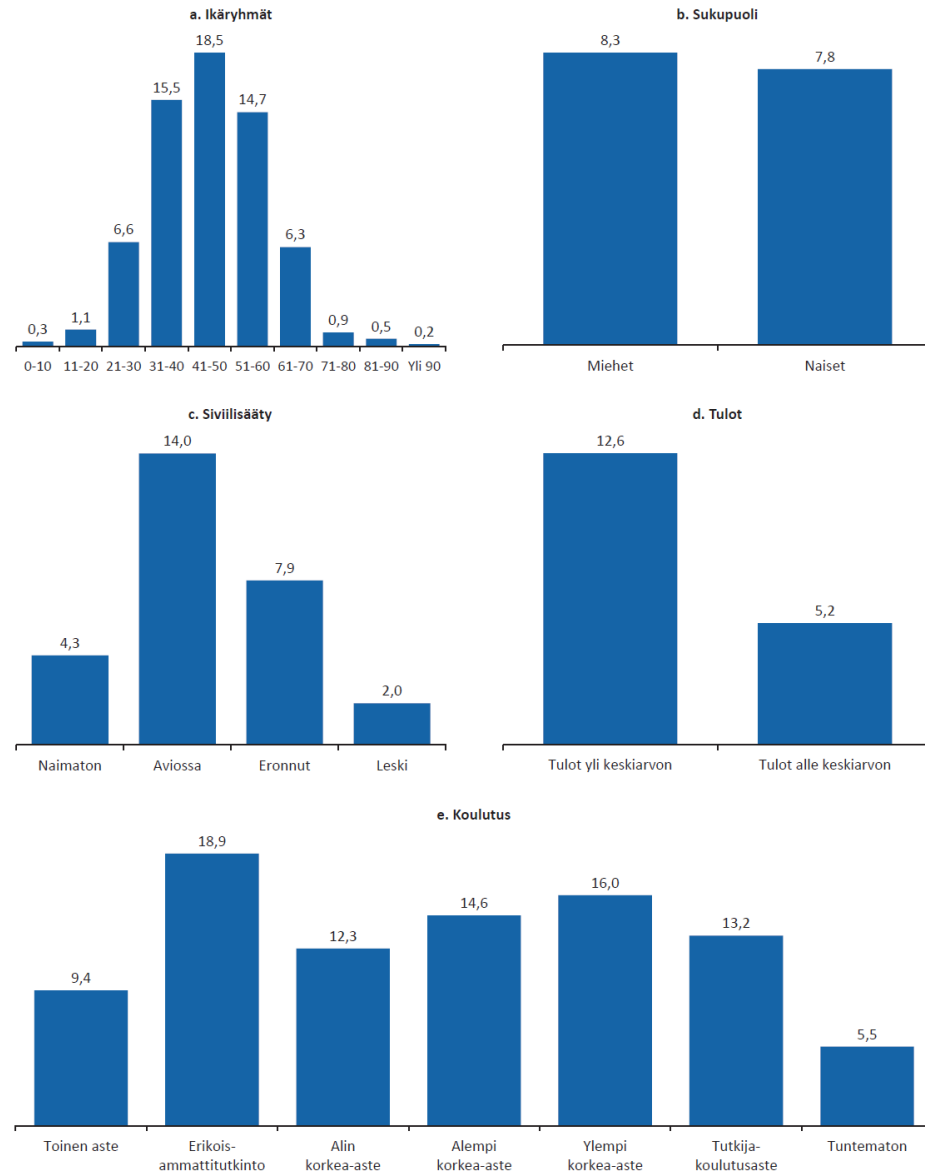
Henkivakuuttaminen

Henkivakuuttaminen

- Vähintään yksi henkilökohtainen vapaaehtoinen riskihenkivakuutus on aineistossa **8 %:lla**
 - 92 %:lla ei ole
 - Säästö- ja eläkevakuutukset rajattu tarkastelun ulkopuolelle
- Keskimääräinen henkivakuutuksen suuruus **5 868 €**
 - Niillä, joilla on henkivakuutus (8 %), se on keskimäärin **73 150 €**
 - Muilla (92 %) se on **0 €**
- Väestöryhmien välillä havaitaan selkeitä eroja henkivakuuttamisessa
 - ikä, siviilisääty, tulot, koulutus, asuntokunnan koko

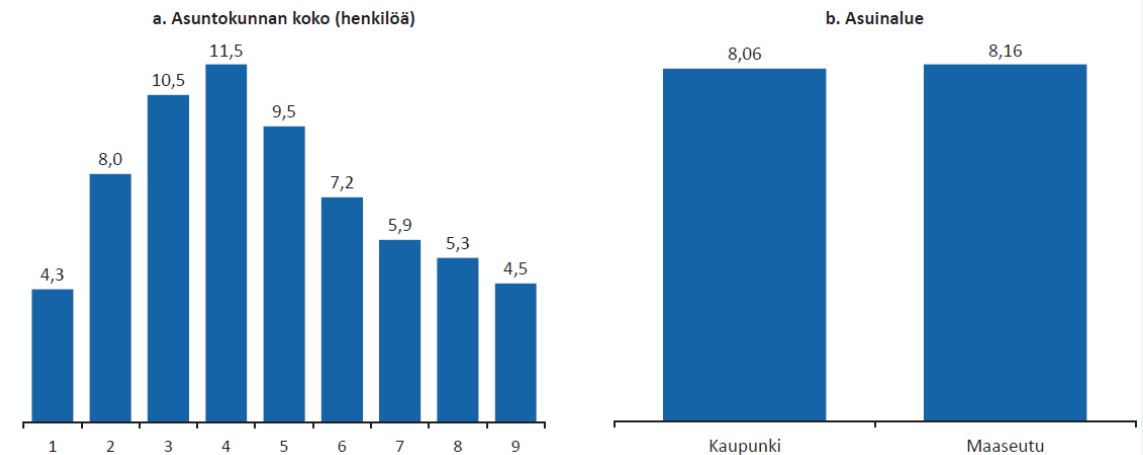
Kuvio 6 Henkivakuuttaminen henkilön iän, sukupuolen, siviilisäädyn, tulojen ja koulutuksen mukaan, %

Henkivakuuttaminen

- Väestöryhmien välillä on selkeitä eroja
 - ikä, siviilisäät, tulot, koulutus
 - asutokunnan koko

Kuvio 7 Henkivakuuttaminen asutokunnan koon ja asuinalueen mukaan, %

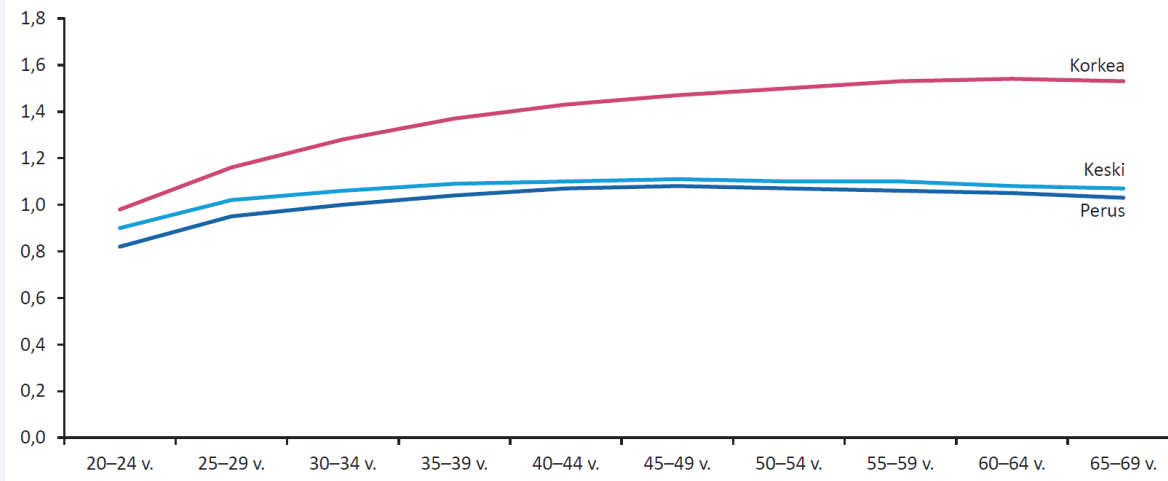
Kotitalouden rahalliset menetykset

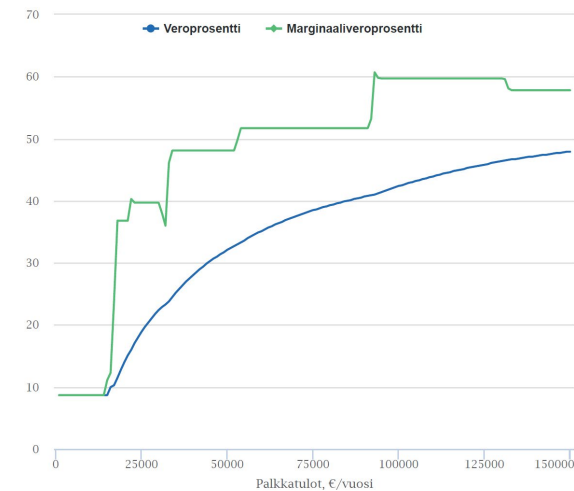
Kotitalouden menettämät tulot

- Keskeinen kuolemasta aiheutuva rahallinen menetys **saamatta jäävät ansiotulot**
- Laskelmissa muodostettu arviot **diskontatuille menetetyille nettotuloille**
 - Huomioitu henkilön ikä, koulutuksen mukainen **palkkaprofiili** ja **verotus**
 - Eläkeiäksi valittu 70 vuotta; menetetyt tulot arvioitu 20-vuotiaasta alkaen

Kuvio 8 Palkkaprofiilit

Kuvio 9 Palkansaajan veroasteet vuonna 2020, %

Kotitalouden menettämät tulot

- Ensimmäinen vakuutusvajemitta (*"Vakuutusvaje 1"*) huomioi ainoastaan **1) tulomenetyksen ja 2) vapaaehtoisen henkivakuutuksen**
- Vakuutusvaje vastaa jäljelle jäävän kotitalouden **elintason** muutokseen
 - Mielekästä tarkastella henkilöitä, joilla **menetettäviä tuloja** (tähän vakuutus pyrkii vastaamaan)
 - Ja toisaalta **muuta kuin yhden hengen** talouksia (puhutaan jäljelle jäävästä kotitaloudesta)

Henkilöllä on tuloja ja elätettäviä	
Havaintoja	5 032 552
Tulonmenetys	440 580
Henkivakuutus	11 093
Vakuutusvaje 1	429 487

Kotitalouden pienentyvä kulutus

- Toinen vakuutusvajemitta (*"Vakuutusvaje 2"*) huomioi yllä tarkastelujen lisäksi myös **kotitalouden pienentyneen kulutuksen**
- Lähtökohtana kotitalouden tulevat diskontatut tulot (joista kulutetaan 90 %)
- **OECD-ekvivalenssiskaala kotitalouden kulutukselle**
 - Ensimmäinen aikuinen = 1
 - Muut aikuiset, jokainen = 0,7
 - Lapset jokainen = 0,5
- Lasketaan skaalan arvo kahdesti
 - ensin henkilön kotitaloudelle
 - sitten ilman kyseistä henkilöä
 - verrataan kulutusmuutosta

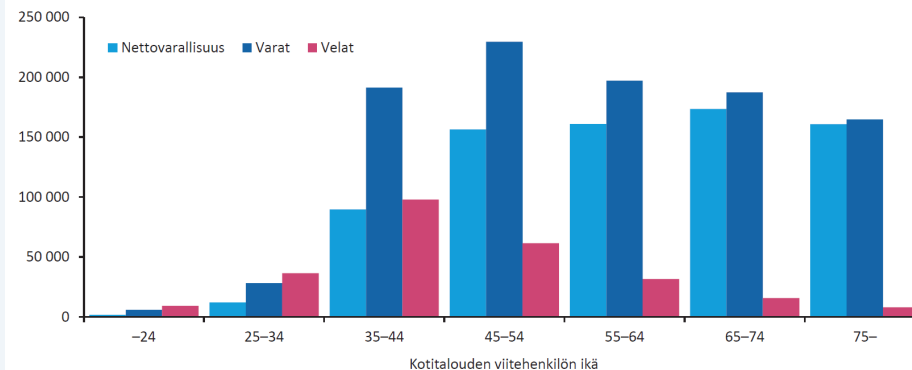
Henkilöllä on tuloja ja asuu enintään kahden aikuisen taloudessa, jonka kaikki jäsenet tunnistetaan ja joita on vähintään kaksi

Havaintoja	4 524 544
Tulonmenetys	447 270
Kulutuksen pieneneminen	270 994
Henkivakuutus	11 847
Vakuutusvaje 2	164 429

Kotitalouden säästynyt nettovarallisuus

- Kolmas vakuutusvajemitta (*"Vakuutusvaje 3"*) huomioi yllä tehtyjen tarkastelujen lisäksi myös **säästyneen nettovarallisuuden**
- Osa nettovarallisuudesta olisi kulutettu menehtyneen henkilön toimesta
 - Jää jäljelle jäävän kotitalouden käyttöön (lisää käytettävissä olevia tuloja)
- Kotitalouden nettovarallisuus riippuu kotitalouden viitehenkilön iästä
 - Hyödynnetään **varallisuustietoja** ja yllä esiteltyä **skaalaa** kulutukselle

Kuvio 13 Varat, velat ja nettovarallisuus, mediaani vuonna 2019, euroa

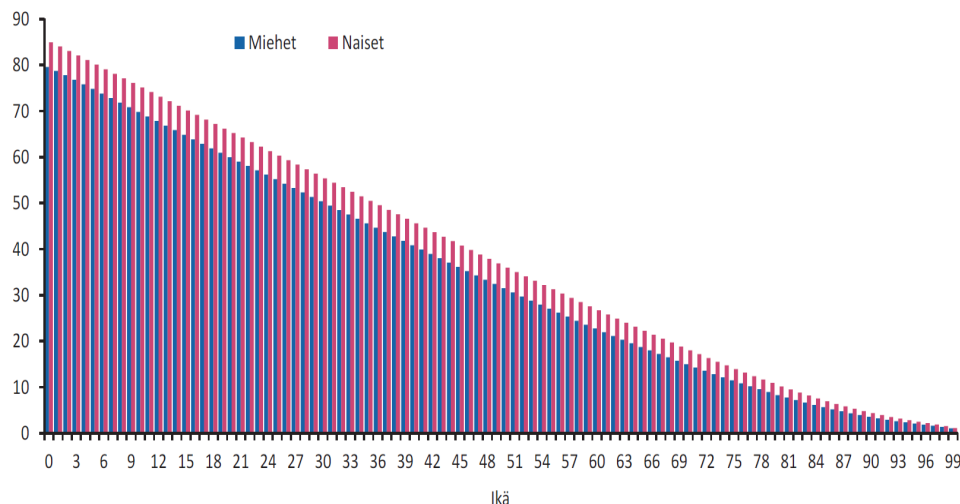
Henkilöllä on tuloja ja asuu enintään kahden aikuisen taloudessa, jonka kaikki jäsenet tunnistetaan ja joita on vähintään kaksi

Havaintoja	4 524 544
Tulonmenetys	447 270
Kulutuksen pieneneminen	270 994
Kuluttamatta jäänyt varallisuus	43 560
Henkivakuutus	11 847
Vakuutusvaje 3	120 869

Kotitalouden perhe-eläkkeet

- Neljäs vakuutusvajemitta (*"Vakuutusvaje 4"*) huomioi yllä tarkastelujen lisäksi myös **perhe-eläkkeet** (leskeneläke ja lapsen eläke)
- Riippuvat useista asioista, jotka pyritti huomioimaan
 - Mm. onko yhteisiä lapsia, onko nuorin alle 18-v./20-v., montako lasta on, onko puoliso yli 50-v., onko puoliso syntynyt vuonna 1975 tai sen jälkeen (leskeneläke eliniän vs. 10v. tai kun nuorin 18-v.) jne.

Kuvio 15 Eri ikäisten henkilöiden elinajanodote sukupuolen mukaan vuonna 2021

Henkilöllä on tuloja ja asuu enintään kahden aikuisen taloudessa, jonka kaikki jäsenet tunnistetaan ja joita on vähintään kaksi

Havaintoja	4 524 544
Tulonmenetys	447 270
Kulutuksen pieneneminen	270 994
Kuluttamatta jäänyt varallisuus	43 560
Perhe-eläke	55 676
Henkivakuutus	11 847
Vakuutusvaje 4	65 193

Vakuutusvaje

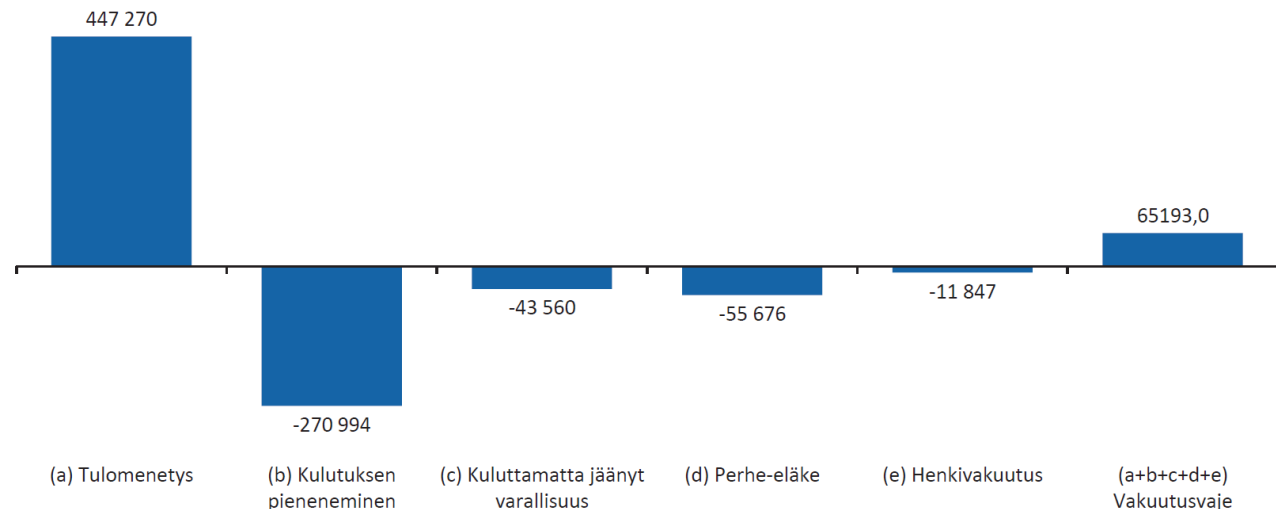
Vakuutusvajeen muodostuminen

- Tarkastellaan henkilöitä, joilla **1)** on menetettäviä tuloja, jotka **2)** asuvat vähintään 2 hengen talouksissa, joissa **3)** asuu enintään 2 aikuista
 - Sama kuin yo. taulukossa (vakuutusvaje n. 65 000 €)

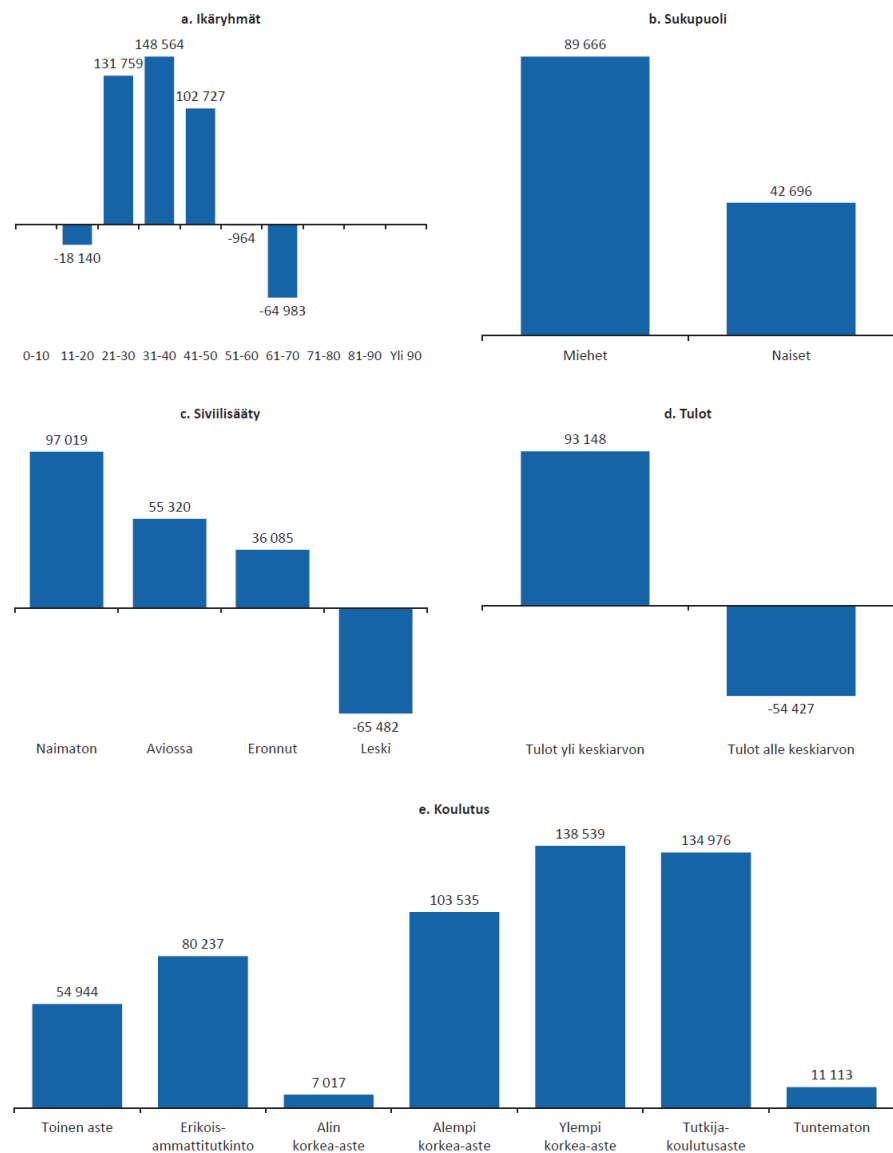
- **Koostuu osista:**

- Tulonmenetys 447 000 €
- Kulutusmuutos - 270 000 €
- Nettovarallisuus - 44 000 €
- Perhe-eläkkeet - 56 000 € (42 %)
- Henkivakuutus - 12 000 € (9 %)
- Vakuutusvaje 65 000 €

Kuvio 16 Vakuutusvajeen muodostuminen osistaan, euroa

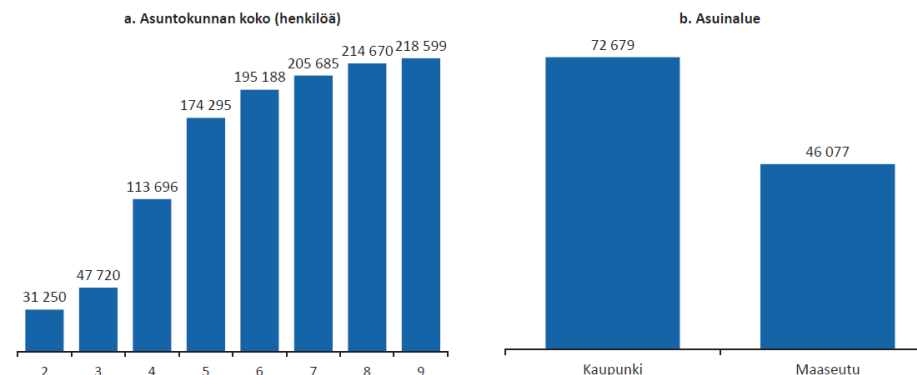
Kuvio 17 Vakuutusvaje henkilön iän, sukupuolen, siviilisäädyn, tulojen ja koulutuksen mukaan, euroa

Vakuutusvaje väestöryhmissä

- Ikä
- Sukupuoli
- Siviilisääty
- Tulot
- Koulutus
- Kotitalouden koko
- Asuinalue

Kuvio 18 Vakuutusvaje asuntokunnan koon ja asuinalueen mukaan, euroa

Yhteenveto

Yhteenveto - Henkivakuutus

- Vähintään yhdenlainen **riskihenkivakuutus** on aineistossa **8 %:lla**
 - Vain noin joka kymmenennellä
- Keskimääräinen henkivakuutus aineistossa **5 868 €**
 - Niillä, joilla on henkivakuutus, se on keskimäärin **73 150 €** (muilla **0 €**)
- Väestöryhmien välillä havaitaan selkeitä eroja riskihenkivakuuttamisessa
- Eniten henkivakuutuksia:
 - 31–60-vuotiailla henkilöillä (ikä)
 - avioliitossa olevilla (siviilisääty)
 - korkeammat tulot omaavilla (tulot)
 - korkeammin koulutetuilla (koulutus)
 - 3–5 hengen talouksissa asuvilla (kotitalouden koko)

Yhteenveto - Vakuutusvaje

- Kuolemasta aiheutuva tulonmenetys on keskimäärin noin 450 000 €
 - kulutusmuutos 270 000 €, nettovarallisuus 44 000 €, perhe-eläkkeet 56 000 €, henkivakuutus 12 000 €
- **Vakuutusvaje** keskimäärin noin **65 000 €**
- Vakuutusvaje suurin:
 - 1) **nuorilla** henkilöillä, 2) **miehillä**, 3) korkeamman **tulot** omaavilla, 4) korkeammin **koulutetuilla**
- Niillä, joilla on henkivakuutus se on keskimäärin kohdallaan
 - Vakuutusvaje niillä, joilla ei ole vakuutusta
- Henkivakuuttaminen ei painotu Suomessakaan niihin ryhmiin, jotka hyötyisivät siitä eniten (erityisesti nuoret)

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

Puh. 09 609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki

SUOMALAISILLA ON TURVAVAJE – HENKIVAKUUTUS ON EDELLEEN TARPEELLINEN

ESKO KIVISAARI, VARATOIMITUSJOHTAJA

Hyvinvointiyhteiskunta ei huolehdi kaikesta

- Suomalainen sosiaaliturva on korkealla tasolla, mutta edelleen turva rakentuu yhteispelistä, hienosti sanottuna julkisen ja yksityisen kumppanuudesta
- Esimerkkejä tästä:
 - Kotivakuutus ei ole julkinen palvelu vaan kunkin on itse sellainen otettava
 - Henkivakuutuksen tarve on yksilöllinen, mutta tarpeen erityisesti kun on lapsia ja lainaa

HENKIVAKUUTUSTURVAN VAJE 65 000–70 000 EUROA/HLÖ

**Vain noin 10 % suomalaisista
on vapaaehtoista
henkivakuutusturvaa**

**Mitä maksaa pariturva 40-v.
pariskunnalle, esimerkki?**

Korvaussumma 70 000 €

- 30 €/kk yksilöllinen vakuutus
- 10 €/kk ammattiliiton jäsenille

Korvaussumma 100 000 €

- 40 €/kk yksilöllinen vakuutus
- 14 €/kk ammattiliiton jäsenille

”Vaikka Suomi on sadassa vuodessa kehittynyt kehitysmaasta nykyiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi, yksilöllä on edelleen oma roolinsa itsestään ja läheisistään huolehtimisessa.”

ESKO KIVISAARI

varatoimitusjohtaja

esko.kivisaari@finanssiala.fi

 finanssiala.fi

 @EskoKivisaari

 esko-kivisaari-0434b615

 finanssiala

 finanssiala

Finanssiala.fi

@finanssiala

Finanssiala ry

Finanssiala ry

@finanssiala